

OKTAWIUSZ JUREWICZ, LIDIA WINNICZUK, JANINA ŻUŁAWSKA

JĘZYK ŁACIŃSKI

dla lektoratów uniwersyteckich na wydziałach
humanistycznym, filologicznym, historycznym
prawnym, pedagogicznym

WYDANIE VIII ZMIENIONE

WARSZAWA 1974
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE

SPIS TREŚCI

Przedmowa do wydania IV	13
Przedmowa do wydania I	14
Część pierwsza	
Lekcja 1.	17
Wiadomości wstępne: 1. Alfabet. 2. Wymowa. 3. Iloczas 4. Akcent. 5. Ćwiczenie.	
Lekcja 2	21
1. Uwagi wstępne o deklinacji. 2. Deklinacja I. 3. Czas teraźniejszy — praesens I koniugacji. 4. In Polonia habitamus. 5. Ćwiczenie.	
Lekcja 3	25
1. Deklinacja II. 2. Czasownik posiłkowy <i>esse</i> . 3. Ćwiczenie. 4. Przymiotniki.	
Lekcja 4.	29
1. Czasownik. Uwagi wstępne. 2. Budowa form czasownikowych. 3. Koniugacja. 4. Infinitivus, indicativus, imperativus praesentis activi czterech koniugacji 5. Ćwiczenie.	
Lekcja 5.	34
1. Indicativus imperfecti activi czterech koniugacji i czasownika posiłkowego <i>esse</i> . 2. De nautis et agricolis. 3. Zaimek <i>is, ea, id</i> . 4. Ćwiczenie.	
Lekcja 6.	36
1. Indicativus futuri primi activi czterech koniugacji i czasownika posiłkowego <i>esse</i> . 2. De bellis. 3. Ćwiczenie. 4. Powtórzenie.	
Lekcja 7.	38
1. Indicativus praesentis, imperfecti, futuri I passivi. 2. Infinitivus praesentis passivi. 3. Imperativus praesentis passivi. 4. De castris Romanis. 5. Ćwiczenie.	
Lekcja 8.	41
1. Deklinacja III. Uwagi ogólne. 2. Deklinacja III spółgłoskowa. 3. Odmiana złożonego czasownika <i>posse</i> . 4. De Marco Tullio Cicerone.	
Lekcja 9.	44
1. Deklinacja III samogłoskowa. 2. De aetate aurea. 3. Ovidii de aetate aurea carmen. 4. Składnia nazw miast. 5. Ćwiczenie.	
Lekcja 10	47
1. Deklinacja III mieszana. 2. Zakończenia rodzajowe rzeczowników deklinacji III. 3. Przymiotniki deklinacji III. 4. Ćwiczenie. 5. De Gallis. 6. Ćwiczenie.	

Lekcja 11	51
1. Stopniowanie przymiotników. 2. Ćwiczenie. 3. Zaimki osobowe (pronomina personalia). 4. Zaimki dzierżawcze (pronomina possessiva). 5. Ćwiczenie.	
Lekcja 12	53
1. Participium praesentis activi. 2. Ćwiczenie. 3. De gladiatoribus. 4. Zaimki względne (pronomina relativa). 5. Zaimek pytający (pronomen interrogativum). 6. De Lacedaemoniis.	
Lekcja 13	56
1. Deklinacja IV. 2. Deklinacja V. 3. Ćwiczenie. 4. Zaimki <i>nullus, nemo, nihil</i> . 5. Ćwiczenie.	
Lekcja 14	59
1. Indicativus perfecti activi czterech koniugacji i czasownika posiłkowego <i>esse</i> . 2. Ćwiczenie. 3. De amicitia. 4. Zaimki wskazujące <i>hic, ille, idem</i> . 5. Przymiotniki zaimkowe. 6. Ćwiczenie 7. De lupo et capra.	
Lekcja 15	63
1. Indicativus plusquamperfecti activi czterech koniugacji i czasownika posiłkowego <i>esse</i> . 2. Indicativus futuri exacti czterech koniugacji i czasownika posiłkowego <i>esse</i> . 3. Ćwiczenie. 4. Podwójny accusativus. 5. Ćwiczenie. 6. De Hannibale puero.	
Lekcja 16	66
1. Supinum. 2. Ćwiczenie. 3. Participium perfecti passivi. 4. Indicativus perfecti passivi. 5. Indicativus plusquamperfecti passivi. 6. Indicativus futuri exacti passivi. 7. De obsidione Alesiae. 8. Ćwiczenie.	
Lekcja 17	70
1. Infinitivus perfecti activi i passivi. 2. Accusativus cum infinitivo. 3. Ćwiczenie. 4. De Ennio poeta et Nasica. 5. De tubicine ab hostibus capto.	
Lekcja 18	73
1. Coniunctivus praesentis activi. 2. Coniunctivus imperfecti activi. 3. Coniunctivus w zdaniach głównych. 4. Ćwiczenie. 5. Fabulae 6. Ut finale i ut obiectivum. 7. De Themistocle.	
Lekcja 19	78
1. Coniunctivus praesentis passivi. 2. Coniunctivus imperfecti passivi. 3. Ćwiczenie. 4. Podwójny nominativus. 5. De P. Cornelio Scipione a tribuno plebis accusato. 6. Ćwiczenie. 7. Przysłówki. 8. Stopniowanie przysłówek.	
Lekcja 20	81
1. Coniunctivus perfecti activi. 2. Coniunctivus plusquamperfecti activi. 3. Ćwiczenie. 4. Consecutio temporum. 5. Zdania pytające. 6. Ćwiczenie. 7. De Alexandro Magno. 8. Zdania czasowe z cum historicum. 9. De Pyrrho, Epiri rege. 10. Ćwiczenie.	
Lekcja 21	85
1. Coniunctivus perfecti passivi. 2. Coniunctivus plusquamperfecti passivi. 3. Ćwiczenie. 4. Okresy warunkowe. 5. Zdania przyzwalające. 6. Quomodo Gallia a Caesare pacata sit (Pars I).	
Lekcja 22	89
1. Ablativus absolutus. 2. Ćwiczenie. 3. Uzupełnienie wiadomości o stopniowaniu przymiotników. 4. Uzupełnienie wiadomości o stopniowaniu przysłówek. 5. Ćwiczenie. 6. Quomodo Gallia a Caesare pacata sit (Pars II).	

Lekcja 23	93
1. Nominativus cum infinitivo. 2. Ćwiczenie. 3. Gerundium. 4. Ćwiczenie. 5. Lacedaemonem esse honestissimum domicilium senectutis.	
Lekcja 24	95
1. Gerundivum. 2. Ćwiczenie. 3. Participium futuri activi. 4. Ćwiczenie. 5. Uzupełnienie wiadomości o participiach. 6. Quomodo Gallia a Caesare pacata sit (Pars III). 7. Ćwiczenie.	
Lekcja 25	98
1. Infinitivus futuri activi. 2. Infinitivus futuri passivi. 3. Ćwiczenie. 4. Ut consentivum. 5. Ćwiczenie.	
Lekcja 26	101
1. Coniugatio periphrastica passiva. 2. Ćwiczenie. 3. Virorum doctorum quaedam praecepta.	
Lekcja 27	103
1. Verba deponentia. 2. Verba semideponentia. 3. Ćwiczenie. 4. De antiquis medicis. 5. De P. Scipione Nasica.	
Lekcja 28	106
1. Imperativus futuri activi. 2. Imperativus futuri passivi. 3. Ćwiczenie. 4. Zdania przyczynowe — cum causale. 5. De Sulpicii Galli in uxorem severitate.	
Lekcja 29	108
1. Liczebniki — numeralia. 2. Ćwiczenie. 3. De Romanorum regibus magistratibusque. 4. De P. Cornelio Scipione.	
Lekcja 30	114
Verba anomala <i>volo, nolo, malo</i> . 2. Ćwiczenie. 3. De Helenae imagine a Zeuxide picta. 4. Plinius Comi scholam instituit. 5. De Diogene Cynico. 6. Themisthoelis consilium.	
Lekcja 31	117
I. Verba anomala: 1. Odmiana <i>eo</i> . 2. Ćwiczenie. 3. De Cornelia, Gracchorum matre. 4. De cane, cui Persa nomen erat. 5. De Aesopo et viatore. 6. Odmiana <i>fi</i> . 7. Ćwiczenie. II. Verba defectiva: 1. Czasowniki, które tworzą formy tylko od tematu perfecti. 2. Ćwiczenie. 3. Czasowniki, które tworzą tylko niektóre formy. 4. De Puppio Pisone eiusque servo. 5. De Epaminonda.	
Lekcja 32	124
1. Coniugatio periphrastica activa. 2. Ćwiczenie. 3. Uzupełnienie consecutio temporum. 4. De M. Atilio Regulo. 5. De fide Romana.	
Lekcja 33	127
1. Verba anomala <i>edo, fero</i> . 2. Ćwiczenie. 3. Upodobnienie trybów. 4. De servorum seditione in Sicilia orta. 5. De institutis antiquis Romanorum.	
Lekcja 34	132
1. Oratio obliqua. 2. Ćwiczenie. 3. De fide uxorum erga viros. 4. De pugna Teutoburgiensi.	
Zestawienie przyimków	134
Zestawienie form koniugacyjnych	135

Literatura rzymska	143
Lex Duodecim Tabularum	146
Tabula I (formy pozwu do sądu)	146
Tabula III (prawo pożyczkowe)	146
Tabula IV (prawo rodzinne)	147
Tabula V (prawo spadkowe)	147
Tabula VI (prawo własności)	147
Tabula VIII (prawo o wykroczeniach)	147
Tabula X (prawo sakralne)	148
Tabula XII (zobowiązania)	148
Inskrypcje	148
Tituli sepulcrales	148
1. Scipionium elogia (CIL I, 2; 6-7, 8-9)	149
2. Napis na grobowcu Klaudii (CIL I, 2, 1211)	149
3. Napis na grobowcu Filotimusa (CIL I, 2, 1209)	149
4. Sentencja nagrobkowa	150
Tituli sacri	150
1. Napis dedykacyjny dla Eskulapa (CIL I, 2, 27)	150
2. Napis dedykacyjny dla Martiusa (CIL I, 2, 32)	150
3. Napis dedykacyjny dla Marsa (CIL I, 2, 609)	150
4. Napis wotywny na jednym z ołtarzy (CIL I, 2, 801)	150
5. Napis wotywny dla Herkulesa (CIL I, 2, 1482)	150
Tituli honorarii	151
1. Napis na cześć Lucjusza Korneliusza Scypiona (CIL I, 2, 612)	151
2. Napis na cześć Akwilei (CIL I, 2, 621)	151
Tituli instrumentorum	151
1. Napis na złotej fibuli z Praeneste (CIL I, 2, 3)	151
2. Napis na skrzyneczce do przyborów kosmetycznych (CIL I, 2, 561-562)	151
3. Napis na naczyniu z Arretine (CIL I, 2, 2376)	151
Cnaeus Naevius	151
Spór Newiusza z Metellusami	152
Epitafium Newiusza	152
Sentencja	152
Quintus Ennius	152
Annales	153
Romulus i Remus współzawodniczą we wróżbach o prawo do założenia Rzymu (frag. 80-100)	153
Euhemerus sive sacra historia. Detronizacja bogów	154
Epigram Enniusza (fragm. 7-10)	155
Titus Maccius Plantus	155
Aulularia (713-726)	156
Miles Gloriosus (1-77)	156
Poënlus (1-49)	159
Marcus Porcius Cato	161
De agri cultura. Obowiązki wilikusa (V, 1-5)	161
Marcus Tullius Cicero	163
Oratio in Catilinam prima	164

<i>Actio in C. Verrem secunda</i>	172
1. Grabież dzieł sztuki (IV, 33-35; I, 48-50; 55-56; IV, 57-59)	172
2. Pogwałcenie praw obywatelskich (V, 61)	175
<i>Tusculanae disputationes</i>	177
1. Miecz Damoklesa (V, 61-62)	177
2. Cycezon przy grobowcu Archimedeasa (V, 64-65)	178
3. Głód jest najlepszym kucharzem (V, 97-98)	178
4. Znajomość rzeczywistości wystarczy do szczęścia (V, 114-115)	179
<i>De officiis</i>	179
Konflikt między uoziwością a korzyścią osobistą (III, 14, 48-49)	179
Caius Iulius Caesar	182
<i>Commentarii de bello Gallico</i>	182
1. Opis Galii (I, 1-2)	182
2. Zwyczaje Germanów (IV, 1-3; VI, 21-24)	183
Cornelius Nepos	186
<i>De viris illustribus</i>	186
1. Miltiades (4-5)	186
2. Themistocles (I, 2, 3, 4, 7, 8)	187
3. Aristides (1, 2, 3)	188
4. Alcibiades (1, 2)	189
Caius Sallustius Crispus	190
<i>De coniuratione Catilinae</i> (4, 24-29, 61)	190
* Drugi spisec Katyliny	190
Marcus Terentius Varro	193
<i>De re rustica</i>	193
1. Sposób na chorobę nóg (I, 2, 27)	193
2. Niewolnicy i inne narzędzia pracy (I, 17)	193
3. Wyższość wiejskiego sposobu życia nad miejskim (II, 1)	193
Titus Lucretius Carus	194
<i>De rerum natura</i>	194
1. Pochwała nauki (II, 1-61)	194
2. Pochwała Epikura (III, 1-30)	196
Caius Valerius Catullus	197
<i>Catulli Veronensis liber</i>	198
1. Śmierć wróbelka (3)	198
2. Arytmetyka pocałunków (5)	198
3. Powitanie Sirmio (31)	199
4. Wiosna w Bitynii (46)	199
5. Pierwsze wyznanie (51)	200
6. Kobieca wierność (70)	200
7. „Poprawne” wysławianie się Ariusza (84)	201
8. „Kocham i nienawidzę” (85)	201
9. Wierność męska (87)	201
Titus Livius	201
<i>Ab urbe condita libri</i>	202
1. Horacjusz Kokles broni mostu na Tybrze przed Etruskami (II, 10)	202
2. Mucjusz Scewoła postanawia sam zgładzić króla Etrusków Porsynnę (II, 12-13)	203
3. Zdrada Koriolana (II, 34, 7-35); 40, 1-10	205
4. Lucjusz Kwinktyusz Cyncynnat — dyktator od pług (III, 26)	206
5. Śmierć Hannibala (XXXIX, 51)	207

Publius Vergilius Maro	208
Ecloga I	209
Georgicon liber II	211
Pochwała Italii (136—176)	211
Aeneis	212
1. Inwokacja (I, 1-33)	213
2. Fama (IV, 173-195)	213
3. Dydona wyznaje miłość Eneaszowi (IV, 296-396)	214
4. Ostatnie chwile Dydony (IV, 622—629; 659—705)	217
5. Posłannictwo Rzymian (VI, 848-854)	218
Quintus Horatius Flaccus	219
Carmina	219
Carmen I: 1, 3, 9, 11, 14, 19, 20, 22, 37	219
II: 3, 7, 14, 15, 17, 20	229
III: 2, 8, 9, 21, 30	235
IV: 7, 8	240
Epodon Liber	242
Epode 2, 7	242
Sermones	245
Sermo I, 9	245
Publius Ovidius Naso	248
Amores	249
Kosmetyka włosów (I, 1-40)	249
Ars amatoria	250
1. Nauka miłości (I, 1-136)	250
2. Maestro miłości (II, 743-744)	254
Metamorphoses	254
1. Początek świata (I, 1-56)	254
2. Wiatry (I, 262-312)	256
3. Dedal (VIII, 152-235)	257
4. Filemon i Baucys (VIII, 620-651; 660-720)	260
5. Orfeusz i Eurydyka (X, 11—63)	262
Fasti	264
1. Świątynia Zgody (I, 637-650)	264
2. Poświęcenie Ołtarza Pokoju (I, 709—722)	265
3. Arion (II, 79-118)	265
4. Ród Fabiuszów (II, 193-242)	267
Tristia	268
Testament poety (III, 3)	268
Caius Iulius Phaedrus	270
Prologus	271
Lupus et agnus (I, 1)	271
Lupus et vulpes iudice simio (I, 10)	271
Cervus ad fontem (I, 12)	272
Rana rupta et bos (I, 24)	272
Arbores in deorum tutela (III, 17)	273
De vulpe et uva (IV, 3)	273
De vitiis hominum (IV, 10)	273
Taurus et vitulus (V, 9)	274
Lucius Annaeus Seneca	274
Epistulae morales	274
1. Traktowanie niewolników (47)	274
2. Wywczasy w Bajach (51)	276

Caius Plinius Caecilius Secundus (Maior)	278
Naturalis historia	278
1. Zeuksis i Parrasios (XXXV, 61-66)	278
2. Protogenes i Apelles (XXXV, 79-88)	279
Caius Plinius Caecilius Secundus (Minor)	281
Epistulae	281
1. Pliniusz o swojej żonie Kalpurnii (IV, 19)	281
2. Pochwała zmarłej córki Fundanusa (V, 16)	282
3. Wybuch Wezuwiusza, śmierć Pliniusza Starszego (VI, 16)	282
4. Z korespondencji Pliniusza z Trajanem (39)	284
5. Odpowiedź Trajana (40)	284
Caius Petronius Arbiter	285
Cena Trimalchionis	285
Mieszkanie Trymalchiona (29-31)	285
Marcus Fabius Quintilianus	286
Institutio oratoria	287
1. Utilius domi an in scholis erudiantur. Publiczne czy prywatne kształcenie młodzieży? (I, II, 115)	287
2. Qua ratione in parvis ingenia dinoscantur et quae tractanda sint. Jak poznać zdolności chłopców i które z nich należy rozwijać? (I, III, 6-17)	288
Publius Cornelius Tacitus	289
Historiae	289
Rzym po śmierci Nerona (I, 4, 5, 8, 10)	289
Annales	292
Pożar Rzymu (XV, 38-44)	292
Caius Suetonius Tranquillus	294
De vita Caesarum	295
Divus Titus	295
Lucius Apuleius	297
Metamorphoses	297
Amor i Psyche (IV, 28-34, V, 1-5)	297
Marcus Valerius Martialis	300
Epigrammata	301
1. Lekarz Dialus (I, 47)	301
2. Farbowanie włosów (III, 43)	301
3. Dzień Rzymianina (IV, 8)	301
4. Własne i sztuczne zęby (V, 43)	302
5. „Pożyczka pieniężna” (VI, 5)	302
6. „Interesujące” wiersze Marcialisa (VII, 77)	302
7. „Stare” wino (VII, 79)	302
8. Surowy krytyk (VIII 69)	302
Inskrypcje pompejańskie	303
1. Na sklepie	303
2. W winiarni	303
3. Notatki gospodarcze	303
4. Na ścianie wewnątrz domu	303
5. Miłosne	303
6. Współczucie wyrażone ścianie	304
7. Hasło	304

Testamentum Porcelli	304
Carmina Burana	306
Gaudeamus	307
Ioannes Dlugossius	308
Historia Polonica	308
Praefatio	308
De pugna ad Grunvald commissa	309
Andreas Fricius Modrevius	311
De republica emendanda	311
Liber de moribus. Cap. IV	311
Ioannes Cochannovius	313
Elegia	313
Ode	314
In villam Pramnicanem (X:)	314
Metryka	316
Figury i tropy krasomówcze	326
Kalendarz rzymski	330
Najczęściej używane skróty	332
Słownik tacińsko-polski	335
Słownik imion własnych	391
Skorowidz	405